

napos oldal

Krumplisors

Amikor átklikkelek egyik kereskedelmiről a másikra, Hankiss Elemér beszél. Mint általában, most is érdekesen, éleslással, meggyőzően. Arról, hogy miért szeretjük Esmeraldát, a most futó – talán szintén brazil – szappanopera hősnőjét. Legalább annyira, mint egykor Isaurát, ezt a rab-szolgáson tartott szépséget, akinek folszabadtása céljából, emlékszünk, gyűjtést szerveztek a szabad magyar tévézők. Azért szeretjük, mert Esmeralda jó – mondja az okos ember. Mert a saját való világunkban is a jókat szeretnénk szeretni, csak az a bibi, hogy nem találkozunk velük. Akikről kezdetben úgy hisszük, hogy jók, utóbb azokban is rútul csalatkozunk. Ritkábban fordítva. Mindenesetre meg vagyunk keveredve, káoszban érezzük magunkat. Ki vagyunk éhezve az átlátható világra, a tiszta viszonyokra. Így leszünk pamlagkrumplik. (Az angol kifejezés magyar tükörfordítása azt jelenti, olyan emberek, akik folyton a tévé előtt ülnek és nézik amit látnak, szinte mocsanatlanul. Megkrumplisodva.) Hankiss kisvártatva cédulákat húz elő és fölolvasson jónéhány mondatot, amiket a szóbanforgó szappanopera szereplői mondtak volt. És Hankiss azt mondja: ezek a mondatok szépek. Mivel én nem jegyzeteltem, most nem tudok idézni, legföljebb egyet. „Ne strj, kicim!” – mondja Hankiss, illetve idézi a folytatásos egyik férfin szereplőjét és kifejti, mennyi gyengédség, egyszersmind férfias gyámol búvik meg ezen egyszerű szavak mögött és mennyi bensőséges szeretet és mennyire vágyják ezt a nők. „Hát mond ma valaki ilyeneket?” – kérdezi a filozófus költőileg. A műsorvezetők érzékenyen reagálva a kérdés jellegére meg se mukkannak, de azért a tények szigorú tiszteletében metakommunikatív nemmel felelnek, azaz tagadólágrázzák a fejüket.

A pillanat drámaisága elemi erővel sarkall a könyörtelen önismereti konzekvenciára: számkivetett vagyok, a világom idegenje. De minimum törpe kisebbség. Egy: nem ismerem Esmeraldát! Kettő: nekem mondtak már ilyent! Most mi legyen?

Sulyok Erzsébet

Kiállítás az Impala Házban

Albániai képek

Bruzák Noémi albániai felvétele

„Az elzavart nép” címmel nyílt kiállítás az Bruzák Noémi fotóriporter Albániában készült képeiből Impala Házban. A fotók egy albán határ menti város táborában készültek, nem a politikáról és a katasztrófáról, hanem az azt megélt emberekről szólnak.

Bruzák Noémi tíz napot töltött az albániai Kukesben, az albán–koszovói határ közelében fekvő városok egyik legnagyobb menekülttáborában. A 29 éves fotóriporter a székesfehérvári Magyar Speciális Mentők csapatával együtt dolgozott, akik a Koszovóból érkező menekülteket látták el. A másjában készült képekből összeállított kiállítást Dorogi Sándor, az MTI Rt. elnöke nyitotta meg, aki beszédében irigységről szólt, arról, hogy a fotók bármikor hitelesebben beszélhetnek a szövegnél. Bruzák Noémi képei is hitelesen ábrá-

zolnak egy olyan vidéket, ami gyönyörű hegyekről és zöld vidékről is szólhatna. Az előtérben viszont olyan emberek vannak, akiknek arca szenvedésről és nélkülözésről tanúsít. Nincs vér és nincsenek gépek. Helyette az van, amit egy fiatal nő lát: infúzióra kötött kisfiú, öreg asszonyok baltákkal, tejtől maszatos kilencéves fiúarc. Akad olyan kép, amely akár egy kiránduló gyereksoportról is készülhetett volna, csak a teherautó és a riadt arcok árulják el őket. A katasztrófákról készült megdöbbentő fotók általában fekete-fehérek, növelve a művészi hatást. Noémi színes képei erősítés nélkül fejezik ki azt, amit ő látott. A színek itt kiemelik a háttér szépségeit, de élezzik az emberi sorsok és a környezet kontrasztját. Kamerája előtt nem a koszovói nép tragédiája jelenik meg, hanem azok az emberek, akik átéltek ezt a tragédiát.

J. R.

Vtv-terasz

A Fesztivál-terasz mai adásában először Lékó Péter sakknagymesterrel láthatnak beszélgetést, majd megmutatják a műsor készítői Szeged rejtett zugait. Szó esik a közelgő napfogyatkozásról, megtudhatják, mi történik a

grafikai művésztelepen, és programajánlatot kapnak a hétfőn kezdődő Értelmiségi Nyári Egyetemről. Ma is lesz játék, s hasznos tanácsokat kapnak a hétvégi időtöltéshez. A műsor kezdési időpontja ezúttal is este 10 óra.

● A hun-székelly hamisítástól a kínai bibliáig Bábel a Somogyi-könyvtárban

A könyvtár kiállításának jó része az eredeti Somogyi Károly-féle hagyaték része volt. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Bábéli nyelvzavar címmel érdekes kiállítás nyílt a Somogyi-könyvtárban: az egzotikus idegen nyelvű könyvritkaságok nem mindennapi látnivalót nyújtanak.

A Bábéli nyelvzavar tárlata kiváló alkalom arra, hogy a nagyközönség közelről láthassa a könyvtár kincseit, melyek jó része még az eredeti Somogyi Károly-féle hagyatékból származik. A tárlat rendezője, dr. Csúri Károlyné, a könyvtár tudományos főmunkatársa elmondta, hogy a Bábéli nyelvzavar természetesen a sokféleségre értendő: a látogató megismerkedhet a kihalt frásokkal, a főniciai, egyiptomi hieroglifákkal, a skandináv rúnákkal, a székely rovásírással, illetve a gót és angolszász írással, majd igazi könyvérdességekkel.

Kiállítottak 1516-os könyvet a héber nyelv hangszílyairól, arab csillagászati tudomány és földrajzi munkákat, illetve francia-arab-perzsa-török szótárakat, eredeti szanszkrit írásokat, köztük egy szanszkrit-tibeti-mongol háromnyelvű kiadást a buddhizmus alapfogalmairól. A tibeti nyelvről szól Kőrösi Csoma Sándor híres tibeti szótára is, melyet szintén láthatnak az érdeklődők. Ugyancsak láthatunk 1856-ban Sanghajban kiadott bibliát, Napóleon által szponzorált kínai-

A nagy hamisítás

A múlt század végén a Somogyi-könyvtárban felfedeztek nyolc régi könyvoldalt, székely rovásírással sűrűn teleírva. Mivel a rovásírásból addig csak töredékeket találtak, nem csoda, hogy a szegedi lelet óriási szenzációt keltett. Több ének kellett eltelnie, és sok tudós kompromittálódott, amíg kiderült, hogy Somogyi Antal (aki nem állt rokonságban a könyvtáralapító Somogyi Károllyal) ügyes hamisításáról van szó. A székely-magyar kultúra lelkes csodá-

lója így szerette volna felhívni a közvélemény figyelmét arra, hogy elő irodalmi nyelvről van szó... A szerző még arra is vigyázott, hogy régi gu-bacstintát és régi papírt használjon, illetve hamisítást aprólékos, körültekintő „tudományossággal” végezze és a székely nyelvzetnek megfelelő kifejezéseket vessen papírra.

A „hun-székelly” rovásírási hamisítás eredeti oldalai is láthatóak a Somogyi-könyvtár kiállításán.

francia szótárakat, illetve egy illusztrációt a ju nevű legrégebbi kínai írásművekre, melyre a mai kínai írásjeleket vezetik vissza. Az örmény nyomtatványok közül igazi érdekesség az a könyv, amelyet a 18. század végén a Velencéhez tartozó Szent Lázár kolostorszigeten nyomtattak: ezen a szigeten az örmény szerzetesek a mai napig könyvnyomtatással foglalkoznak. A cirill betűs írást egy 1760-ból származó mű, Lomonoszov könyve, a Középkori Oroszország története képviseli.

A kiállításon nemcsak a

klasszikus nyomtatott írás kapott szerepet, hanem a látogató megismerkedhet az angol, német, amerikai, francia, sőt orosz gyorsírásokkal is. Gyorsírással jelentek meg könyvek is, a századfordulón az írógép elterjedése előtt regényeket is adtak ki, sőt a kiállításon látható egy angol parlamenti gyorsíró kiadvány a királynak a parlament előtt elmondott beszédéről. A másik nem mindennapi írás a vakok számára készült: a ma elterjedt Braille-írás mellett több típus is ki van állítva, köztük a Zsoltárok könyvének

német nyelvű régi átirat változata is az Egyesült Államokból.

Az igazi könyvritkaságok felől érdeklődők három igazi könyvcsomaggal is találhatnak: egy 16. századi, Antwerpenben készült poliglott biblia, melyet a világ egyik legszebb könyvének tartanak, s mely nyolc nyelven jelent meg, többek között arabul, héberül, és khaldeus magyarázatokkal. A másik kiadványból 1657-ben Londonban mindössze 12 példány készült és a szír vagy arab nyelv mellett közli az illető kifejezés pontos latin fordítását, valamint a latinba ültetett szöveget is. E bibliakiadáshoz a 17. század közepén egy Cambridge-i professzor, Edmund Castelli készített tudós szógyűjteményt, a könyvre azonban ráment a vagyona, a várt bevétel sem jött, így a szerző az adósok börtönében végezte, a szótárt pedig lefoglalták, majd a megmaradt példányokat megsemmisítették. A Somogyi-könyvtár kiállításán található példány egyike azon keveseknek, amelyeket sikerült eladni, így ez ma rendkívüli könyvritkaságnak számít!

A Bábéli nyelvzavar című tárlat a Somogyi-könyvtár aulájában egész nyáron nyitva tart, a látogatók bizonyosan érdekes élményben részesülnek majd.

Panek József

Nemzetiségi olvasótábor

Szegeden, a Tábor utca 7/B szám alatt, egy két teremnyi helyiségben működik évek óta a Csongrád Megyei Nemzetiségi Báziskönyvtár. Az intézményben idén nyáron is olvasótábor rendeznek határon túli magyar fiatalok számára.

A belépőt rend, tisztaság és igazi könyvtárcsönd fogadja. A polcokon nyelvek szerint felosztva sorakoznak a könyvek és a lexikonok. Van lehetőség helyben olvasásra, kölcsönzésre, és idegen nyelvű folyóiratok böngészésére is. De lehet egyszerűen csak itt lenni, beszélgetni, találkozni. Ábrahám Vera, aki a könyvtár vezető-

je, alkalmazottja és ügyintézője egy személyben, lapunknak elmondta: náluk mindig családias a hangulat.

A könyvtárnak tavaly 225 tagja volt, zömében nemzetiségiek, de egyre többen a nyelveket tanuló egyetemisták közül is. A könyvtár híre szájról-szájra jár, ennek ellenére sajnos kevesen tudnak róla. A tagok átlagosan évente ötször látogatnak el a Tábor utcába, és válogatnak a 4215 darab könyv között. A legtöbb kötet szerb, német, szlovák és orosz nyelvű, de van néhány roma, görög és vietnami is. Tavaly a 99 kölcsönző 221 könyvet kölcsönzött ki. A könyvtár legtöbb kötete más könyvtárak és a JATE szláv tanszékének adományából, valamint olva-

sók és követségek ajándékából származik. Saját anyagi lehetőségeik meglehetősen szűkösek. Állandóan járó folyóirat itt csupán a Délmagyarország, a Déli Apró és a német követség által biztosított, magyar nyelvű Deutschland. A többi, zömében idegen nyelvű lapot a Somogyi-könyvtár küldi számukra többetpéldányból.

A báziskönyvtár anyagi ellátását a megyei közgyűlés, üzemeltetését a Bibliotéka Könyvtár biztosítja. Költségvetésének bevétel oldalán csupán évi mintegy másfél millió forint áll, ezt azonban a rezi szinte teljes egészben felemészti. Egy könyvtár ugyanis nem lehet sem sötét, sem hideg. A rendezvényekhez és a kötetbeszerzéshez

szükséges pénzt különböző alapítványokhoz küldött pályázatok útján igyekeznek megszerezni – általában sikertelenül. Pedig jó néhány kulturális rendezvényt tartanak itt minden évben. Megfordultak a könyvtárban neves írók, költők, volt amatőr felolvasóest, pszichológus, pedagógusok és környezetvédők adtak elő. Évek óta, így ezen a nyáron is, a határon túli magyar fiataloknak szerveznek olvasótáborot. Idén az 1848–1849-es szabadságharcra emlékeznek. A tábor programjai között személyiségfejlesztő tréningek, történelmi, kultúrtörténeti emlékhelyek látogatása, sziklásfői fürdőzés, táborúzás és vetélkedők szerepelnek.

Sarnyai Tibor

programok

MA

- **Közéleti Kávéház:** 18 órakor a Royal szállóban a szegedi napfogyatkozásról dr. Szatmáry Károly csillagással beszélget dr. Kiss László fizikus.
- **A Juhász Gyula Művelődési Központban** 18 órakor R. Pap Piroška festőművész kiállításának megnyitóját.
- **A Dugonics téren** 17 órakor a Csongrád Megyei Kézműves Kamara III. kézműves vásárának megnyitóját.
- **Szegedi Szabadtéri Játékok:** 20.30 órakor a Dóm téren Johann Strauss: A cigánybáró című operett.
- **A fürdőudvarban** 21.30 órakor Mrozek: Striptease című komédiája Eperjes Károly, Gáspár Sándor és Szabó György előadásában.

Állandó rendezvények

- **A Móra Ferenc Múzeumban** Móra Ferenc emlékkiállítás, „Szegedi Kincskereső” matiné-történeti kiállítás, Ohio és környéke képzőművészetének bemutatója, Lucas Ferenc képgyűjteménye, patikatörténeti, természettudományos, régészeti, magyar szobrászati és néprajzi kiállítás, Móra-emberékszoba és a múzeum tőrszékének látható. A Kass Galériában Kass János grafikusművész alkotásai, Vasco Ascolini „Versailles” című fotókiállítása. A Fekete-házban: A rendszerváltás miniszterelnöke (Antall Péter fotói Antall Józsefről), Huszárok, Csongrád és Csanád megyék társadalma 1867–1945 és Buday György grafikusművész élete és munkássága című kiállítások. Varga Mátyás színház-történeti kiállítása a Bécsi körút 11/A szám alatt található.
- **A Móra Ferenc Múzeum** Horváth Mihály utcai képtárában: XXX. Szegedi Nyári Tárlat.
- **Egyházmegyei Kincstár és Múzeum** (Dóm tér 5.)
- **A Somogyi-könyvtárban:** „Bábéli nyelvzavar” kiállítás a könyvtár egzotikus nyelvű régi könyveiből.
- **A Szög-Art Galériában** Sigríd Siegle darmsadtai szobrászművész kiállítása.
- **Az újszegedi** fűvészkert mindennap 10 és 18 óra között tart nyitva.
- **A szegedi csillagvizsgáló** kedden és pénteken 19 órától látogatható.
- **A Szegedi Vadaspark** 9-19 óráig látogatható.

a DM írta

„Közöttük van Galgóczy Piroška szeged környéki parasztlány, aki elmondja, hogy a Szabadságharcos Szövetségben ismerkedett meg a motorokkal és azóta minden vágy az volt, hogy autót vezethessen s most végre sikerült. – A népi demokrácia egyenjogúsított bennünket a férfakkal és én meg is akarom állni a helyemet – mondja Galgóczy Piroška, majd büszkeséggel mondja el, hogy ő tudja legjobban a kerékgumi felszerelni.”

Nagyvári, 1951. július 3.